

ከፒተር ፡ እስትራውስ ፡ እና ፡ ማይክል ፡ ቶፒንግ* ።

የዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ዓላማ ፡ በኢትዮጵያ ፡ የሕግ ፡ አስተዳደር ፡ ሥራን ፡ ለሚያካሂዱ ፡
 በተለይም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ለሚመለከታቸው ፡ ሰዎች ፡ ማብራሪያ ፡ ለመ
 ሰጠት ፡ ነው ። ይኸውም ፡ ሕጎችንና ፡ ደንቦችን ፡ ሁሉ ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ በሆነ ፡ በተስ
 ተካክለ ፡ አዲስና ፡ ቀላል ፡ ዘዴ ፡ ለመተርጎምና ፡ በሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ይረዳል ።
 በተለይ ፡ እንደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ባሉ ፡ አገሮች ፡ አዳዲስ ፡ ሕጎችን ፡ የሚተረጉሙትና ፡
 በሥራም ፡ ላይ ፡ የሚያውሉት ፡ በቂ ፡ የሆነ ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ለማግኘት ፡ ዕድል ፡
 ያላገኙ ፡ ሰዎች ፡ በመሆናቸው ፡ እነዚህን ፡ ሕጎች ፡ ሁሉ ፡ በአንድ ፡ ዓይነትና ፡ በተስ
 ተካክለ ፡ ዘዴ ፡ የመተርጎሙ ፡ ሥራ ፡ በጣም ፡ ከባድ ፡ ነው ። ለነዚህ ፡ ሰዎች ፡ ተገ
 ቢዎቹን ፡ የሕግ ፡ ቁጥሮች ፡ ፈልጎ ፡ ማግኘቱ ፡ አተረጓጎማቸውንና ፡ አሠራራቸው
 ንም ፡ ማወቁ ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪ ፡ ነው ። የዚህ ፡ አሳሳቢ ፡ ሁኔታ ፡ ውጤቱ ፡ ሕጎቹ ፡
 በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡ ግዛት ፡ ሁሉ ፡ አንድ ፡ ዓይነት ፡ በሆነ ፡ በተስተካከለ ፡ ሙሉ ፡
 በሙሉና ፡ በተያያዘ ፡ መልክ ፡ እንዳይሠራባቸው ፡ መከላከል ፡ (ማገዱ) ፡ ነው ። በሌላ ፡
 በኩል ፡ ደግሞ ፡ የመንግሥቱ ፡ ባለሥልጣኖች ፡ ችግሩን ፡ ለማስወገድ ፡ በንጉሠ ፡ ነገሥቱ ፡
 መንግሥት ፡ ግዛት ፡ ያሉትን ፡ ጥቂቶች ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ያላቸውን ፡ ሰዎች ፡ በፖሊስ ፡
 የሕግ ፡ አስከባሪነት ፡ ሥራ ፡ በወረዳ ፡ ዳኞችና ፡ በሌሎች ፡ ሥፍራ ፡ ቢመድቡ ፡ በሌላ ፡
 በኩል ፡ የበለጠ ፡ ሊሠሩ ፡ የሚችሉትን ፡ ጥቂት ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ የተማሩትን ፡
 ሰዎች ፡ የባሰ ፡ መቀነስ ፡ ይሆናል ። ምክንያቱም ፡ እነዚህ ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሱት ፡ ቦታ
 ዎች ፡ ከሐገሪቱ ፡ ጠቅላላ ፡ ፍላጎት ፡ ጋር ፡ ሲመዛዘኑ ፡ ይኸን ፡ ያህል ፡ በጣም ፡ አስ
 ቸኳይ ፡ ቦታዎች ፡ አይደሉም ። በሌላም ፡ በኩል ፡ ደግሞ ፡ የእነዚህ ፡ የሥራ ፡ ቦታ
 ዎች ፡ አስተዳደር ፡ ቅልጥፍና ፡ ማጣት ፡ የኢትዮጵያን ፡ የፍትሕ ፡ ደረጃ ፡ ያዳክማል ።

ያሉትን ፡ ጥቂቶቹን ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ የተማሩ ፡ ሰዎች ፡ በበለጠ ፡ ጠቃሚ ፡
 ቦታ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ የሚቻለው ፡ በአዲስ ፡ አበባ ፡ የሚገኘው ፡ ዋናው ፡ መሥሪያ ፡
 ቤት ፡ በየጠቅላይ ፡ ግዛቱ ፡ ላሉት ፡ የሕግ ፡ አፈጻጸም ፡ መሥሪያ ፡ ቤቶች ፡ ፕሮግራ
 ማዊ ፡ ትምህርት ፡ የሚሰጥበትን ፡ ዘዴ ፡ በመፍጠር ፡ ነው ። ይህም ፡ ዘዴ ፡ ተገቢውን ፡
 የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ላላገኙት ፡ እንኳን ፡ አንድ ፡ የሕግ ፡ ጥያቄ ፡ የያዘ ፡ ችግር ፡
 ሲገጥማቸው ፡ በፍርድ ፡ ከተገቢው ፡ መፍትሔ ፡ ለመድረስ ፡ ያበቃቸዋል ።
 ይህ ፡ ጽሑፍ ፡ እንደዚህ ፡ ካሉት ፡ ፕሮግራማዊ ፡ የትምህርት ፡ አሰጣጥ ፡ ዘዴዎች ፡
 አንዱን ፡ የፍርድ ፡ ሐረግ ፡** በሚል ፡ ስም ፡ የሚጠራውን ፡ ያቀርባል ። ይህ ፡ ዘዴ ፡
 በሌሎች ፡ ስሞችም ፡ ይጠራል ። በዚህ ፡ ጽሑፍ ፡ ውስጥ ፡ ግን ፡ የፍርድ ፡ ሐረግ ፡ በሚ
 ለው ፡ አነጋገር ፡ እንጠቀማለን ። ምክንያቱም ፡ ይህ ፡ አነጋገር ፡ ከላይ ፡ የተገለጸውን ፡
 ዓላማ ፡ ስለሚያብራራ ፡ ነው ።

ለገለጸው ፡ እንዲያመች ፡ ይህ ፡ ጽሑፍ ፡ “የፍርድ ፡ ሐረግ” የተባለውን ፡ ዘዴ ፡
 የሚገልጽበት ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግን ፡ ለሚመለከቱ ፡ ጉዳዮች ፡ ብቻ ፡ ነው ።
 ሆኖም ፡ ዘዴው ፡ በሌሎች ፡ የሕግ ፡ ክፍሎችም ፡ ሊያገለግል ፡ እንደሚችል ፡ ግልጽ ፡

* ቀደም ፡ ብለው ፡ በቀዳማዊ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ዩኒቨርሲቲ ፡ በሕግ ፡ ፋክልቲ ፡ በመምህርነት ፡ ሠርተዋል ።
 ** ስለ ፡ ፍርድ ፡ ሐረግ ፡ ዓይነትና ፡ ጥቅም ፡ በተሟላ ፡ ሁኔታ ፡ የተጻፈ ፡ በቢኤን ፡ ሲዊስ ፡ አይ ፡ ኤስ ፡
 ሆርጂንና ፡ በሲ.ፒ ፡ ጋኔ ፡ ፍሎው ፡ ቻርትስ ፡ ሎጂካል ፡ ትሪስና ፡ አሎጃሪዝምስ ፡ ኤች ፡ ኤም ፡ ኤስ ፡ ኦ ፡
 1999 ፡ ዓ. ም. የሚገኝ ፡ ሲሆን ፡ እኛም ፡ ለነዚህ ፡ ደራሲዎች ፡ ባለውለታዎች ፡ ነን ።

ነው ። ማንኛውንም ፡ የወንጀለኛ ፡ መቅጫ ፡ ሕግ ፡ ቁጥር ፡ ብንመለከት ፡ ቁጥሩ ፡ በአንድ ፡ ጉዳይ ፡ ላይ ፡ ተፈጻሚ ፡ እንዲሆን ፡ አያሌ ፡ ነገሮች ፡ መሟላት ፡ እንዳለባቸው ፡ እንገነዘባለን ። ለምሳሌ ፡ ቁጥር ፡ ፳፻፹፱ ፡ (፩) ፡ ስለ ፡ መድፈር ፡ ወንጀል ፡ የሚገልጽ ፡ ሲሆን ፡ ወንጀሉ ፡ ተፈጻሚ ፡ ሊባል ፡ የሚችለው ፡ የሚከተሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ ሲሟሉ ፡ ነው ።

- (ሀ) አንድ ፡ ተከላኸ ፡ ሲኖርና ፡ ይኸውም ፡ ተከላኸ ፡
- (ለ) በማስገደድ ፡
- (ሐ) አንደኛ ፡ ሴት ፡
- (መ) በግብረ ፡ ሥጋ ፡ ሲገናኙት ፡
- (ሠ) ከጋብቻ ፡ ውጭ ፡
- (ረ) በኃይል ፡

ወይም (ሰ) በብርቱ ፡ ዛቻ ፡

ወይም (ሸ) ራሷን ፡ በማሳት ፡

ወይም (ቀ) ልትቃወም ፡ በማትችልበት ፡ ሁኔታ ፡ እንድትገኝ ፡ በማድረግ ፤

እነዚህ ፡ ሁኔታዎች ፡ እያንዳንዳቸው ፡ (ሀ) ፡ (ለ) ፡ (ሐ) ፡ (መ) ፡ (ሠ) ፡ ከመገኘታቸው ፡ በላይ ፡ ቢያንስ ፡ በ(ረ) ፡ (ሰ) ፡ (ሸ) ፡ (ቀ) ፡ ከተጠቀሱት ፡ አንዳቸው ፡ መገኘት ፡ አለባቸው ። አለበለዚያ ፡ የመድፈር ፡ ወንጀል ፡ ተፈጻሚ ፡ ሊባል ፡ አይችልም ።

እንደዚህ ፡ ያለ ፡ የሕጎችን ፡ ቁጥር ፡ አግባብ ፡ ለመወሰን ፡ የሚያስችል ፡ ዝርዝር ፡ ከሞላ ፡ ጉደል ፡ ለማንኛውም ፡ የሕግ ፡ ቁጥር ፡ ለማዘጋጀት ፡ ይቻላል ። የቁጥሮችን ፡ ዝርዝር ፡ በዚህ ፡ መልክ ፡ ማቅረብ ፡ ቁጥሮችን ፡ ራሳቸውን ፡ በሌላ ፡ አስቸጋሪ ፡ መልክ ፡ ከማቅረብ ፡ በቀር ፡ ሌላ ፡ ጠቃሚነት ፡ ያለው ፡ አይመስልም ።

ሆኖም ፡ የዚህ ፡ “የፍርድ ፡ ሐረግ” ዘዴ ፡ ጠቃሚነት ፡ ከላይ ፡ የተጠቀሰው ፡ ዝርዝር ፡ በጥያቄ ፡ መልክ ፡ ሲቀርብ ፡ ግልጽ ፡ ይሆናል ።

፩/ ሀ/ ተጠርጣሪው ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በኃይል ፡ ተጠቅሟል ፡ ወይ?

ለ/ ተጠርጣሪው ፡ በአንድ ፡ ሰው ፡ ላይ ፡ በብርቱ ፡ ዛቻ ፡ ተጠቅሟል ፡ ወይ?

ሐ/ ተጠርጣሪው ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ራሱን ፡ እንዲስት ፡ አድርጓል ፡ ወይ?

መ/ ተጠርጣሪው ፡ አንድን ፡ ሰው ፡ ሊቃወም ፡ በማይችልበት ፡ ሁኔታ ፡ እንዲገኝ ፡ አድርጓል ፡ ወይ?

፪/ ተበዳዩ ፡ ሰው ፡ ጾታው ፡ ሴት ፡ ነበር ፡ ወይ?

፫/ ተጠርጣሪው ፡ ሴትዮዋን ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ እንድታደርግ ፡ አስገድዷታል ፡ ወይ?

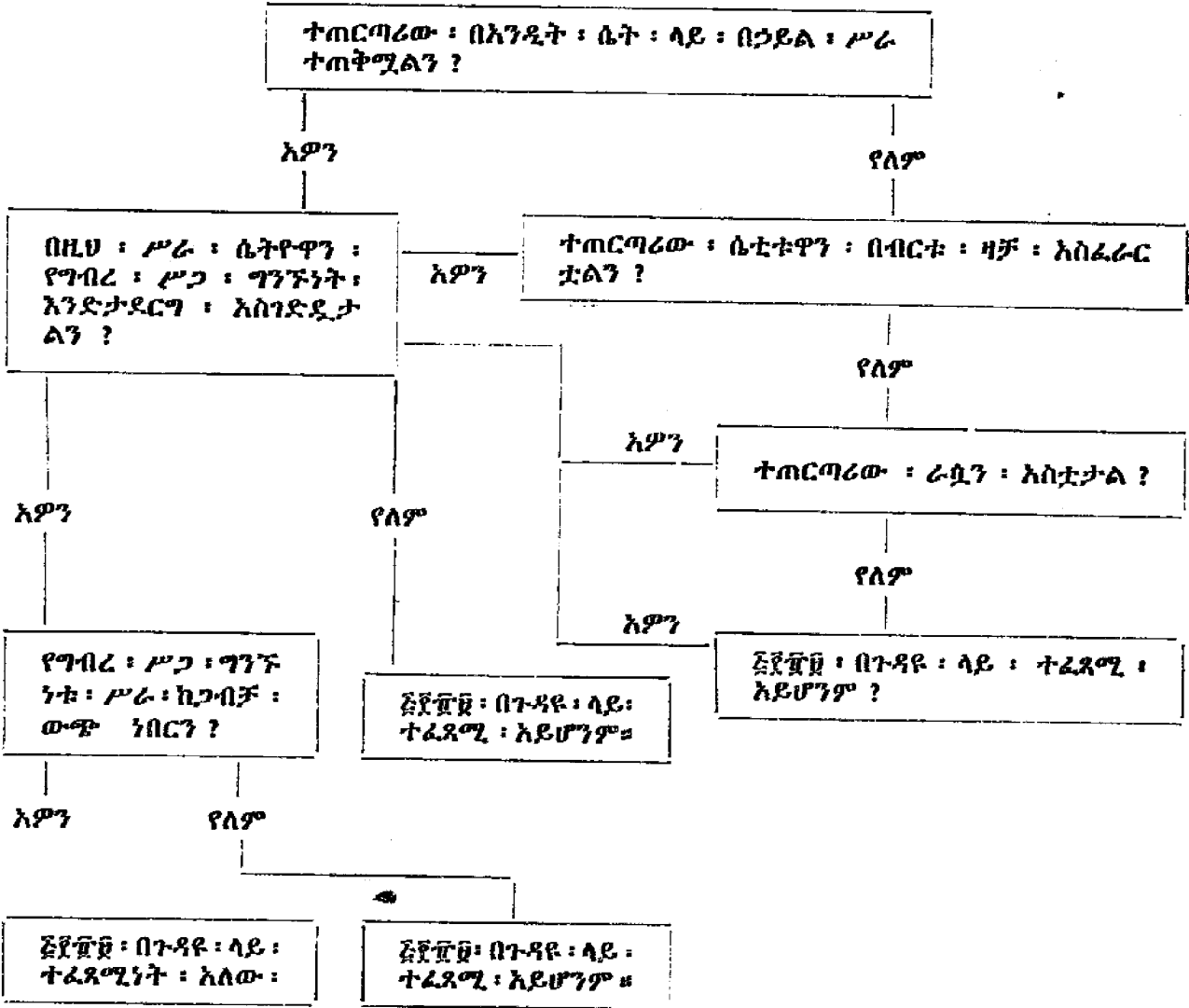
፬/ ይህ ፡ የግብረ ፡ ሥጋ ፡ ግንኙነት ፡ ባልና ፡ ሚስት ፡ በነበሩ ፡ ሰዎች ፡ መካከል ፡ ነበር ፡ ወይ?

ከዚህም ፡ ሌላ ፡ አንድ ፡ ሌላ ፡ አስገዳጅ ፡ የሆነ ፡ መምሪያ ፡ ቢጨመር ፤ ተጠርጣሪው ፡ በመድፈር ፡ ወንጀል ፡ የሚፈረድበት ፡ የሚከተሉት ፡ ሁኔታዎች ፡ ሲሟሉ ፡ ነው ። ከላይ ፡ በተራ ፡ ቁጥር ፡ ፪ ፡ ፫ ፡ እና ፡ ፬ ፡ ለተጠቀሱት ፡ ጥያቄዎች ፡ በተራ ፡ ቁጥር ፡ ፩(ሀ) ፡ ፩(ለ) ፡ ፩(ሐ) ፡ ፩(መ) ፡ ለቀረቡት ፡ ጥያቄዎች ፡ ቢያንስ ፡ ለአንዱ ፡ የአዎንታ ፡ መልስ ፡ መስጠት ፡ አለበት ። የዚህ ፡ አቀራረብ ፡ ዘዴ ፡ ጥቅሙ ፡ ወንጀሉ ፡ ተፈጻሚ ፡ ለማሰኘት ፡ አስፈላጊ ፡ የሆኑት ፡ ልዩ ፡ ልዩ ፡ ነገሮች ፡ እያንዳንዳቸው ፡ መገኘት ፡ ያለባቸው ፡ መሆኑን ፡ የሕግ ፡ አስተዳደር ፡ የሚመለከታቸው ፡ ሰዎችም ፡ በነገሩ ፡ ለመግፋት ፡ እንዲችሉ ፡

በዚህ ፡ ዘዴ ፡ ለቀረቡት ፡ ጥያቄዎች ፡ እንደየቅደም ፡ ተከተላቸው ፡ መልስ ፡ ማግኘት ፡ ግዴታቸው ፡ ነው ። በዚህም ፡ አኳኋን ፡ የፍርድ ፡ አስተዳደሩ ፡ የሚመለከተው ፡ ሰው ፡ ብቻውን ፡ በሚገባ ፡ ለመረዳት ፡ ሊያዳግተው ፡ ይችላል ፡ በነበረው ፡ የውሳኔ ፡ አሰጣጥ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ መሠረት ፡ ማስረጃውን ፡ በተገቢው ፡ መንገድ ፡ ተንትኖ ፡ ደረጃ ፡ በደረጃ ፡ በመመርመር ፡ ትክክለኛውን ፡ ውሳኔ ፡ እንዲሰጥ ፡ ይገደዳል ።

ይህ ፡ የፍርድ ፡ ሐረግ ፡ ራሱ ፡ የሕግ ፡ ድንጋጌዎችን ፡ በዋና ፡ ዋና ፡ ክፍሎቻቸው ፡ ከመከፋፈሉ ፡ ሌላ ፡ እያንዳንዱን ፡ ክፍል ፡ በጥያቄ ፡ መልክ ፡ ያቀርባል ። ከዚህም ፡ በቀር ፡ ጥያቄዎቹን ፡ በቅደም ፡ ተከተል ፡ በሠንጠረዥ ፡ መልክ ፡ ያቀርባቸዋል ። ጠቃሚነቱም ፡ ወደፊት ፡ ጠለቅ ፡ ስላሉና ፡ ስለተወሳሰቡ ፡ “የፍርድ ፡ ሐረጎች ፡” በምንነጋገርበት ፡ ጊዜ ፡ እንደምንረዳው ፡ የግድ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ መምሪያ ፡ በቀላል ፡ ዘዴ ፡ ማቅረብ ፡ ነው ። ጥያቄዎቹን ፡ ጎላ ፡ አድርጎ ፡ በማውጣትና ፡ በተቀነሰበረና ፡ ቅደም ፡ ተከተል ፡ ባለው ፡ አቀራረብ ፡ በመጻፍ ፡ ተጠቃሚው ፡ ሰው ፡ “አዎን” ፡ “የለም” ፡ በማለት ፡ ብቻ ፡ ቀላል ፡ ጥያቄዎችን ፡ እንዲመልስ ፡ ስለሚያደርግ ፡ የሚሠራበትን ፡ ሰው ፡ በጣም ፡ ይጠቅማል ። ከሰውየው ፡ የሚጠበቀው ፡ አንዱ ነገር ፡ ጥያቄውን ፡ ከመለሰ ፡ በኋላ ፡ ያ ፡ መልስ ፡ በሠንጠረዥ ፡ ወደሚያሳየው ፡ ጥያቄ ፡ ሄዶ ፡ እንዲህም ፡ እያደረገ ፡ ወደ ፡ አንድ ፡ የታወቀ ፡ ውጤት ፡ ደርሶ ፡ በመጨረሻም ፡

ሐረግ ፡ ፩ ፡ መጀመሪያ ፡

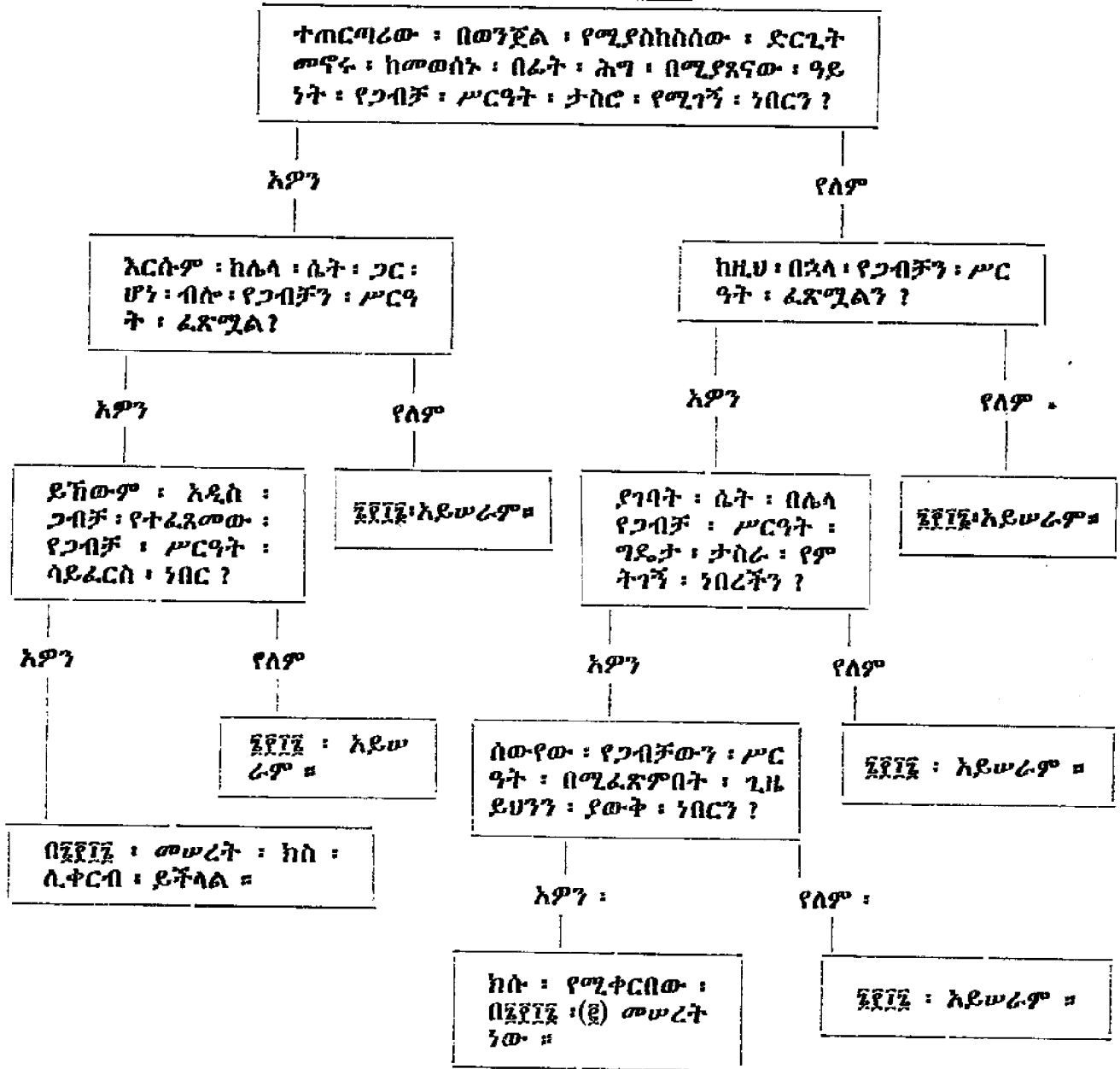
ያንን : ውጤት : እንደትክክለኛ : አድርጎ : መቀበል : ብቻ : ነው ። የዚህ : ዓይነቱ : ዘዴ : በጣም : ፈጠን : ባለ : ሁኔታ : ወደ : ተገቢው : ጥያቄና : ወደ : ተገቢው : ውጤት : ለመድረስ : ያስችላል ። በሚሰተር : ሉዊስ : ሆራቢን : ና : ጌን : አነጋገር : የዚህ : አቀራረብ : ዘዴ : (ተገልጋይ) : ተጠቃሚ : “በፕሮግራም : እንደሚሰራ : የሂሳብ : መኪና : ነው ። በሁለቱም : በኩል : ሥነ : ሥርዓቱ : በጣም : የተፋጠነ : ነው ፤ መምሪያው : ራሱ : የአሻሚነት : ጠባይ : ከሌለው : በቀር : ትክክለኛውን : መልስ : የማግኘቱ : ጉዳይ : የተረጋገጠ : ነው ።”

የፍርድ : ሐረግን : ጠባይና : አጠቃቀም : በቀላሉ : ለመግለጽ : የሚቻለው : በምሳሌ : ነው ። ስለዚህም : በመጀመሪያ : የመድፈር : ወንጀል : ለመፈጸሙ : በቁጥር : ፮፻፹፱ : (በው-መ-) : መገኘት : የሚገባቸውን : ነገሮች : በፍርድ : ሐረግ : ፩ : የሠንጠረዥ : አቀራረብ : ዘዴ : እንመልከት ።

ይህ : የሠንጠረዥ : አቀራረብ : ገለጻ : ማብራሪያ : የማያስፈልገው : እንደሚሆን : ተስፋ : ይደረጋል ። እንደ : ቁጥር : ፮፻፹፱ : አነጋገር : ሁሉ ፤ የአሁኑም : አቀራረብ : የመድፈር : ወንጀል : ለመፈጸሙ : መገኘት : የሚገባቸው : ልዩ : ልዩ : ነገሮች : በመዘር ዘር : ወንጀሉን : ይገልጻል ። ወንጀሉ : መፈጸሙን : የሚያሳዩትን : ልዩ : ልዩ : አስፈላጊ : ነገሮች : ለየብቻ : በመተንተንና : በጥያቄም : መልክ : በማቅረብ : የሚጠቀሰውንም : ቁጥር : አገልግሎት : በመግለጽ : በጥፋተኛው : ለመፍረድ : የሚያስችሉትን : ነገሮች : በቅደም : ተከተል : ተራ : የሕግ : አስተዳደሩ : ሥራ : ለሚመለከተው : ሰው : ያቀርብለታል ። በዚህ : አኳኝ : ወንጀሉ : መፈጸሙን : የሚያሳዩት : ልዩ : ልዩ : አስፈላጊ : ነገሮች : የሕግ : አስተዳደሩ : ሥራ : በሚመለከተው : ሰው : ሳይታዩ : ወይም : ሰውየው : ሳይረዳቸው : ሊታለፉ : አይችሉም ።

ሆኖም : ይህ : የሠንጠረዥ : አቀራረብ : የሚገምተው : በመጀመሪያ : የፍርድ : አስተዳደሩ : ሥራ : የሚመለከተው : ሰው : ወንጀሉ : “የመድፈር” ወንጀል መሆኑን : ወስኗል : ብሎ : ነው ። በተጨማሪና : በበለጠም : የፍርድ : ሐረግ : የሚባለው : ዘዴ : የሚጠቀመው : የሚከተለውን : ለመወሰን : ነው ። ይኸውም : ከልዩ : ልዩ : ድንጋጌዎች : መካከል : ለጉዳዩ : አግባብ : ያለውን : ድንጋጌ : ለመምረጥና : ለመወሰን : ይረዳል ። ይህን : ዓይነቱን : አገልግሎት : የሚሰጠው : የፍርድ : ሐረግ : “ወደ : ትክክለኛ : ግብ : የሚመራ : የፍርድ : ሐረግ” ተብሎ : ተሰይሞአል ። ይኸውም : ከላይ : በቁጥር : ፮፻፹፱ : (፩) ከተመለከተው : ይልቅ : ጠለቅ : ያለና : የተወሳሰበ : ነው ። በቁጥር : ፮፻፲፮ : (፩) : በጋብቻ : ላይ : ጋብቻ : ለማድረግ : የሚለውን : ወንጀል : በመተንተን : የዚህን : ሐረግ : ምሳሌ : ለመስጠት : ይቻላል ። ይኸውም : ወንጀል : የሚፈጸመው : ሕግ : በሚያጸናው : ዓይነት : በጋብቻ : ሥርዓት : ግዴታ : ታስሮ : በሚገኝበት : ጊዜ : የፊተኛው : የጋብቻ : ሥርዓት : ሳይፈርስ : ወይም : ሳይሻር : ከሌላ : ሴት : ጋር : ሆነ : ብሎ : የጋብቻን : ሥርዓት : በሚፈጽም : ሰው : ነው ። በቁጥር : ፮፻፲፮ (፪) እንደተጠቀሰው : ደግሞ : ይኸው : ወንጀል : የሚፈጽመው : ሚስት : ያላገባ : ሰው : በጋብቻ : ሥርዓት : ግዴታ : ታስራ : የምትገኝ : ሴት : መሆንዋን : እያወቀ : ከዚህችው : ሴት : ጋር : የጋብቻ : ሥርዓት : የፈጸመ : እንደሆነ : ነው ። የሚከተለው : የፍርድ : ሐረግ : የሚያሳዩው : ቁጥር : ፮፻፲፮ : ለአንድ : ጉዳይ : አግባብ : ያለው : መሆን : አለመሆኑንና : አግባብ : ያለው : ከሆነም : ክስ : የሚቀርበው : በቁጥር : ፮፻፲፮ : (፩) ወይም በቁጥር : ፮፻፲፮ : (፪) : መሠረት መሆኑን : ሲሆን : ይህም : በጣም : ቀላል : የሆነ : ያቀራረብ : ዘዴ : ነው ፤ ነገር : ግን : የፍርድ : ሐረግ : በደንብ : ከተሠራ : ተገቢ : ድንጋጌ : የሆነውን : መርጦ : ለማውጣት : እንደሚረዳ : ያስረዳል ።

ሐረግ : ፪ : መጀመሪያ ።

ከላይ : በተመለከቱት : የፍርድ : ሐረጎች : በወንጀልኛ : መቅጫው : ውስጥ : በልዩ : ክፍል : የሚገኙት : ቁጥሮች : ከጠቅላላው : ክፍል : ጋር : ያላቸውን : ግንኙነት : ለማሳየት : ምንም : ጥረት : አልተደረገም ። ስለዚህ : የአሁኑ : የአቀራረብ : ዘዴ : በቀጥታ : ወደ : ቁጥር : ፪፻፹፱ : ወይም : ፪፻፲፮ : ከመምራት : በቀር : ጉዳዩን : ለመወሰን : ሊረዳ : አይችልም ። ለምሳሌ : ተከሳሹ : በቁጥር : ፸፯ : መሠረት : በነገሩ : ሁኔታ : ተሳስቻለሁ : ብሎ : ክርክር : ያቀርብ : ይሆናል ። በመድፈር : ወንጀል : ሴትየዋ : ሚስቱ : የመሰለችው : መሆንዋን : በጋብቻ : ላይ : ጋብቻ : ስለማድረግ : ወንጀል : የፊተኛው : ጋብቻ : የፈረሰ : የመሰለው : መሆኑን : በማመልከት : ይከራከር : ይሆናል ። መሞከር : አጥፊ : መሆን : ውጤቱ : ከነገሩ : ጋር : ግንኙነት : ያለው : መሆኑ : የወንጀል : አላፊነትና : ሌሎችም : ይህን : የመሳሰሉ : ሁሉ : የሕግ : ትምህርት : ላልተማረ : የሕግ : አስተዳዳሪ : በተጻፉት : ሕጎች : በሚሠራበት : ጊዜ : ዘወትር : ግልጽ : ሆኖ : ላይታዩት : ይችላሉ ። በወንጀልኛ : መቅጫው : በልዩው : ክፍል : ውስጥ : ላሉ : ቁጥሮች : ሁሉ : ላይ : እንደተዘረዘሩት : ያሉትን : ጠቅላላ : ጥያቄዎች : መመርመር : ጥቅም : አይሰጥም ፤ ምክንያቱም : እነዚህ : ጥያቄዎች :

ሐረግ : ፫ :

እንደን ሴት : ያለፈቃድዋ : የግብረ ሥጋ : ግንኙነት : እንድታደርግ : ለማድረግ : ሙከራ : ነበር ?

አዎን

የለም

ሰውየው : ከሴትየዋ : ጋር : የግብረ ሥጋ : ግንኙነት : ፈጽሟል ?

ቁጥር : ፩፻፹፱ አይሠራም =

አዎን

የለም

የዚህ : ዓይነቱን : ግንኙነት : የፈጸመው : ሰውዬ : የሴትየዋ : ባል : ነበር ?

ምናልባት : ጥፋቱ : ባልተሟላ : (ባልተሳካ) ሙከራ : ስር : የሚመጣ እንደሆነ : ስለሙከራ : የተሰጠውን : የፍርድ : ሐረግ : ይመለከታል =

አዎን

የለም

ሰውየው : ባል : ነው : የሚል : እምነት ነበር ?

ሴትየዋን ባል : ካልሆነው : ሰው : ጋር : የግብረ ሥጋ : ግንኙነት : እንድታደርግ : የማስገደድ : ሥራ : የተደረገው : ሆነ : ተብሎ : ነበር ? ለወንጀል : ሥራ : አጥፊ : ስለመሆን : የተሰጠውን : የፍርድ : ሐረግ ይመለከታል =

አዎን

የለም

ቁጥር : ፩፻፹፱ አይሠራም =

ስለሙከራ የተሰጠውን የፍርድ ሐረግ : ይመለከታል =

አዎን

የለም

ሴትየዋ የግብረ ሥጋ : ግንኙነት : ለማድረግ : የፈቀደች ጉመስል : ነበር ?

ቁጥር : ፩፻፹፱ አይሠራም =

አዎን

የለም

በመጀመሪያ : ብርቱ : ዛቻ : በሴት የዋ : ላይ ደርሶባታል ?

ድርጊቱ : ከላይ : በተመለከተው : መሠረት : ሆነ : ተብሎ : ተፈጽሟል ?

አዎን

የለም

በመጀመሪያ : ብርቱ : ዛቻ : በሴት የዋ : ላይ ደርሶባታል ?

፩፻፹፱ : ይሠራል =

፩፻፹፱ : አይሠራም =

በሴትየዋ : ላይ : የኃይል : ሥራ : ተሠርቶባታል ?

አዎን

አዎን

የለም

የሴትየዋ እሺታ : የዚህ ድርጊት : ውጤት : ነበር ?

ራሷን : እንድትስት : ተደርጋ : ነበር ?

አዎን

የለም

፩፻፹፱ : ይሠራል :

ቅጣቱ የሚወሰነው : ስለሙከራ : ብቻ : ነው = ቁጥር : ፩፻፹፱ :

አዎን

የለም

ለመቃወም : በማትችልበት : በማናቸውም : ሁኔታ : እንድትገኝ : ተደርጋለች ?

አዎን

አዎን

የለም

የሴትየዋ : ፈቃድ : የተገኘው : በሌላ : የማስገደድ : ዘዴ : ነበር ?

የሴትየዋ : ፈቃድ : የተገኘው : በሌላ : የማስገደድ : ዘዴ : ነበር ?

የለም

ቁጥር : ፩፻፹፱ አይሠራም =

በማንኛውም : የወንጀል : ጉዳይ : ሊገኙ : ስለሚችሉ : ነው ። እነዚህ : ጥያቄዎች : ልዩ : የሆኑ : የራሳቸው : አጠቃላይ : የፍርድ : ሐረጎች : ያስፈልጉባቸዋል ። ይሁን : እንጂ : ከነዚህ : አጠቃላይ : ጥያቄዎች : ብዙ : ጊዜ : የሚደጋገሙት : እንዴት : እንደሚነሱ : በፍርድ : ሐረጎች : ላይ : ማመልከት : ሕጉን : በተፋጠነ : ዘዴ : በሥራ : ላይ : ለማዋል : ይረዳ : ይሆናል ። ስለዚህ : የፍርድ : ሐረግ : የመድፈር : ወንጀል : ለሚለው : እንደገና : ተሻሻሎ : ሲጻፍ : የሐረግ : ፣ : መልክ : ይኖረዋል ።

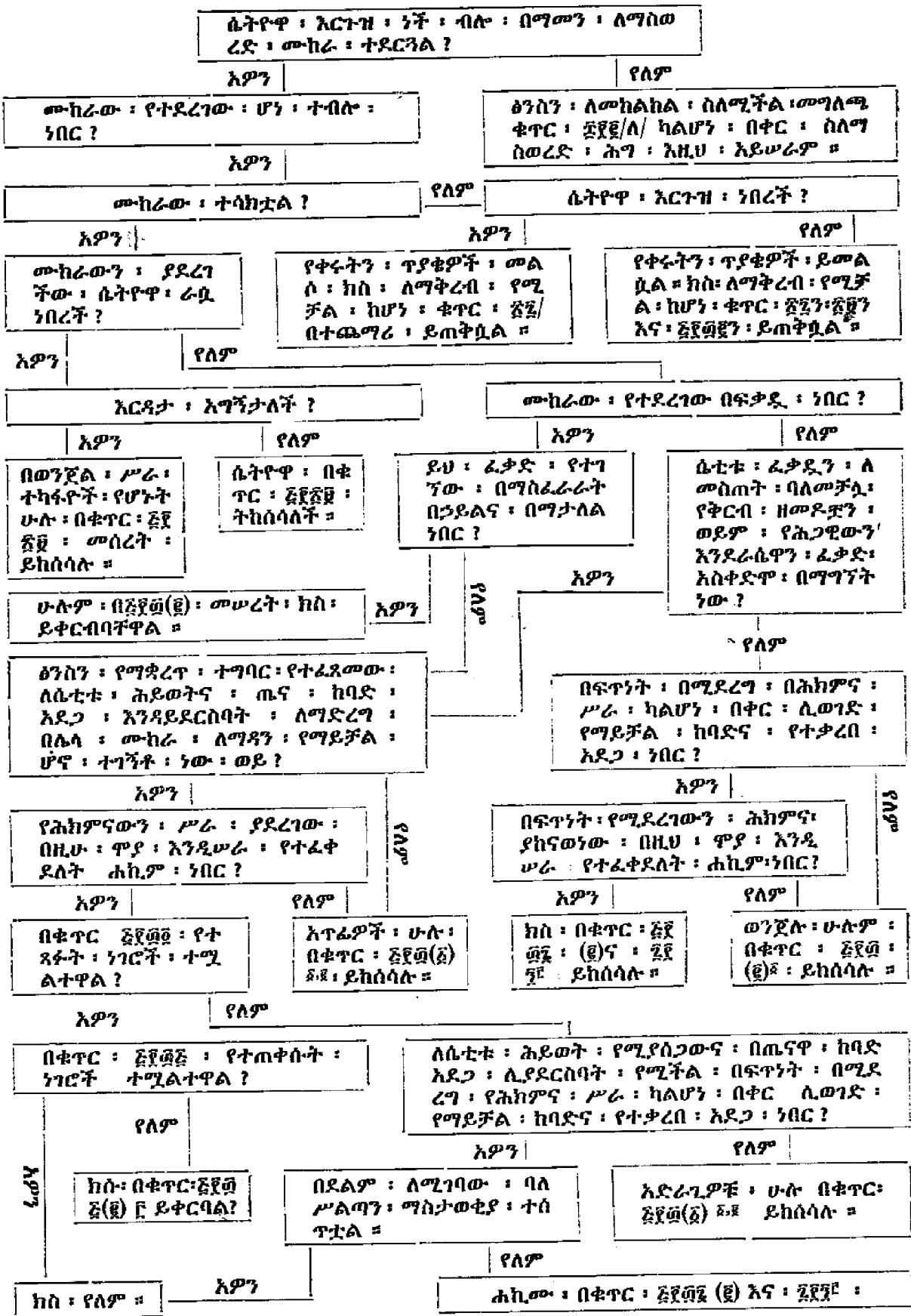
አሁን : በበለጠ : ጥልቅና : የተወሰነበት : ምሳሌዎችን : ለመመልከት : ወደመቻል : ደርሰናል ፤ ይኸም : ቁጥራቸው : በርካት : ያለ : ድንጋጌዎችን : ማዛመድና : ግንኙነታቸውንም : ማሳየት : ነው ። ይሁን : እንጂ : ባንድ : የፍርድ : ሐረግ : ብዙ : የተወሰነ ሰቡ : ነገሮችን : ማሳየት : የሐረጉን : ሕግ : በቀላል : ዘዴ : የማቅረብ : ጥቅም : ያስቀረዋል ። ከዚህም : በላይ : የፍርድ : ሐረግ : ብዙ : ጥቅም : ለመስጠት : መቻሉን : ለማሳየት : በቂ : የሆኑ : ምሳሌዎችን : ተመልክተናል ። ሕግ : አስከባሪውም : ለአስቀድሞ : አቀራረቡ : እንዲረዳው : በወንጀለኛ : መቅጫው : ሕግ : ውስጥ : ያሉትን : የተያያዙ : (የተጣመሩ) : የልዩ : ክፍል : ድንጋጌዎችን : ማወቅ : ያስፈልገዋል ። ከዚህም : በላይ : የጠቅላላውን : ክፍል : ድንጋጌዎች : መመልከት : የክሱን : አቀራረብ : ለማሻሻል : ወይም : የማስረጃ : አቀራረብን : ለሚመለከቱ : ጉዳዮች : ያስፈልጉ : ይሆናል ። ባንድ በኩል : ደግሞ : በመከላከያ : በኩል : ያለውን : ክርክር : ወይም : ዳኛውን : ቅጣቱን : ለመጨመርና : ለመቀነስ : የሚያስችሉ : ሁኔታዎችን : መመልከት : በጥብቅ : አያስፈልገውም : ስለዚህ : በሕግ : አስከባሪው : በኩል : ከብዙዎቹ : የድንጋጌዎች : ግንኙነቶች : ጥቂቶቹን : ብቻ : ማሳየት : ይበቃል ። እንደዚሁም : ዳኛው : ስለአስቀድሞ : አቀራረብ : መንገድ : ይልቅ : ለውሳኔ : አሰጣጥ : መንገድ : ከብዙ : ጊዜ : ተደጋግመው : በሥራ : ላይ : የሚውሉትን : በይበልጥ : ይመለከታቸው : ይሆናል ። የጠቅላላውን : ክፍል : ድንጋጌዎች : ግንኙነቶች : የሚገልጹ : የፍርድ፣ ሐረጎች : ደግሞ፣ የተለየ : ትምህርታዊ : ጥቅም : ሊሰጡ : ይችላሉ ።

ከዚህ : በታች : የተመለከቱት : ሦስት : የፍርድ : ሐረጎች : ከላይ : የተባሉትን : እያንዳንዳቸውን : በምሳሌ : ለማስረዳት : የተሰጡ : ናቸው ። የመጀመሪያው : “ወደ : ትክክለኛው : ግብ : የሚመራ : የፍርድ : ሐረግ” የተባለውን : ዘዴ : አጥብቆ : የሚመለከት : ነው ። ይህም : ሕግ : አስከባሪው : ግንኙነት : ካላቸው : አያሌ : ድንጋጌዎች : መካከል : ለክሱ : አግባብ : ያላቸውን : እንዲመርጥ : ይረዳዋል ። ሐረግ : ፬ : በይበልጥ : በ፩ኛው : መጽሐፍ : በአንቀጽ : ፩ : በምዕራፍ : ፩ : በክፍል : ፪ : ስለማስወረድ : በተደነገጉት : ፱ : የሕግ : ቁጥሮች : ላይ : ይመሠረታል ። ሐረግ : ፮ : አጥብቆ : የሚመለከተው : ስለ : ቅጣት : አሰጣጥ : ነው ። ሐረግ : ፯ : ደግሞ : የጠቅላላውን : ክፍል : ችግሮች : የሚመረምር : ሲሆን : አንድ : ውጤት : ያላገኘ : ወንጀል : ተፈጽሟል : ወይስ : አልተፈጸመም : የሚለውን : ጠቅላላ : ጥያቄ : ለመመለስ : ይረዳል ።

በዚህ : ጊዜ : ባንባቢ : አዕምሮ : የሚመጣው : ጥያቄ : የፍርድ : ሐረግ : የሚነደፈው : እንዴት : ነው : የሚል : ይሆናል ። በሚስተር : ሌዎስ : በሚስተር : ሆራጊንና : በሚስተር : ጌን : አነጋገር : የፍርድ : ሐረግ : መንደፍ : “በትክክለኛ : አስተሳሰብ : ዘዴ : በኩል : ከፍተኛ : ዋጋ : ያለው : ልምምድ : ይሰጣል ። ይህም : የሚሆንበት : ነጻ ፊው : አግባብ : ያለውን : ድንጋጌ : ለማቅረብ : ሲል : የውሳኔ : አሰጣጡን : ሥነ : ሥርዓት : በሚገልጽበት : ጊዜ : በጣም : አጥልቆ : እንዲያስብ : ስለሚያደርገው : ነው ።”

ቅደም : ተከተል : ያለው : አቀማመጥ : ለፍርድ : ሐረግ : በጣም : አስፈላጊ : ነው : ይሁን : እንጂ : ይህ : (ለሕግ : ዐዋቂ) በቂ : አይደለም : ሌላም : በስሜት : የሚ

ሐረግ : ፱ :
 ፮/ ስለማስወረድ :

፩/ ቅጣትን : ስለሚያቃልሉና : ስለሚያከብሩ : ሁኔታዎች : የሚከተለውን : ገጽ : ይመለከቷል ።
 ፪/ እዚህ : ላይ : ሴቲቱ ጥፋተኛ : መሆንዋ የተረጋገጠ አይደለም ።
 ፫/ በተደጋገመ : ጥፋት : ጊዜ : ቁጥር : ፳፻፳፻ን : መጥቀስ : ይቻላል ።

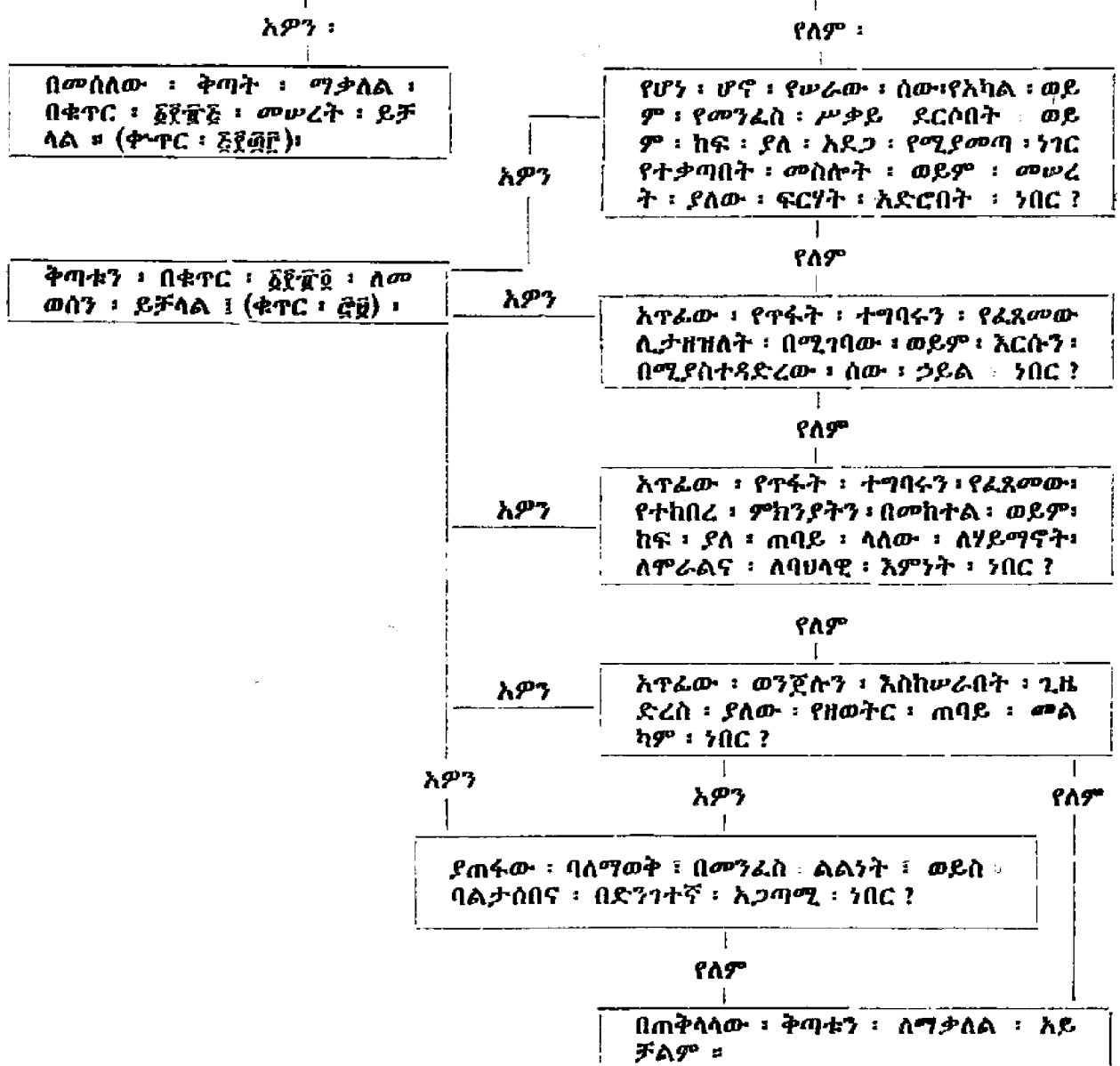

ታወቅ : ነገር : አለበት ። ስለማስወረድ : የተዘጋጀውን : የፍርድ : ሐረግ : ፬ን : ስና
 ዘጋጅ : በሕዝብ : ምርጫ : መሰብሰቢያ : ቦታ : የተደረገ : የማስወረድ : ወንጀልን :
 ማሳየት : ያስፈልጋል : ብለን : ገምተን : ይሆናል ። ወይም : የማስወረድ : ወንጀሉ :
 በካርቱም : ስለተፈጸመ : ልብ : ወለድ : ጉዳይ : የፍርድ : ሐረግ : ማዘጋጀት : አስፈ
 ልጎን : ይሆናል — — — ወዘተ ። ነገር : ግን : እነዚህ : ሁኔታዎች : ዘወትር : ከሚ
 ደረጉት : ነገሮች : በጣም : የተለዩ : በመሆናቸው : በጣም : የተለመዱ : ሁኔታዎ
 ችን : ብቻ : ተመልክተናል ። የማናቸውም : የፍርድ : ሐረግ : መጠን : የተወጣ

ሐረግ፡፩፡

ፋ ፪/ ስለማስወረድ : የተደነገገውን : ሕግ : ስለተላለፉ : ሰዎች : ቅጣት : አሰጣጥ ።
 ሀ/ የቅጣት : ማቃለያ : ምክንያቶች :

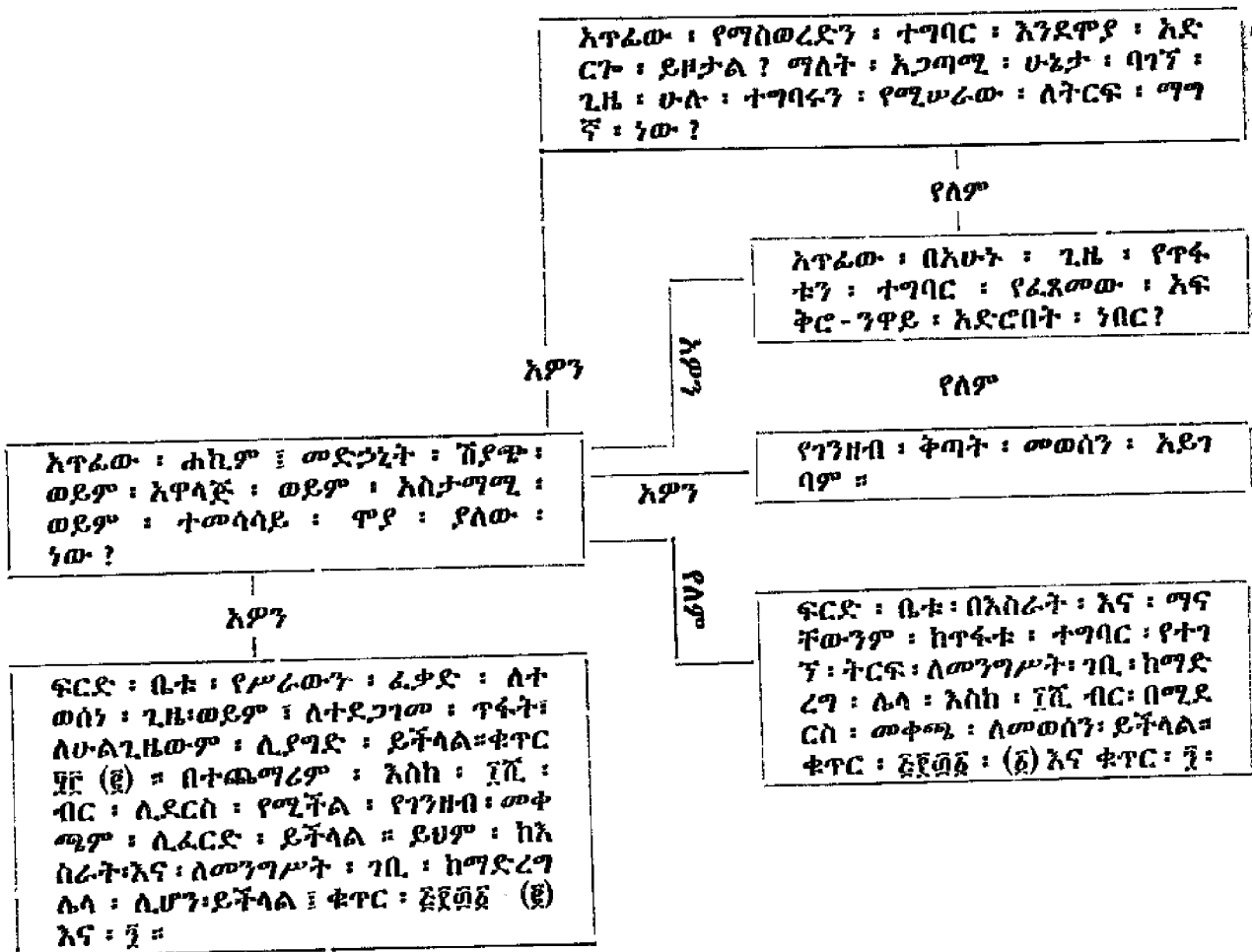
ፅንሰን : የማቋረጥ : ተግባር : የተፈጸመው : ትልቅ :
 ወይም : ልዩ : በሆነ : ከባድ : ችግር : ምክንያት : ነበር ?
 (ለምሳሌ : በመጻፈር : ወይም : ከቅርብ : ዘመድ : በተ
 ደረገ : የገብረ : ሥጋ : ግንኙነት : ወይም : ጥልቅ :
 በሆነ : የኑሮ : ችግር : ምክንያት) ።

ሰነ፡ መሆን፡ አለበት ። የፍርድ፡ ሐረግን፡ መንደፍ፡ የኪነ፡ ጥበብ፡ እና፡ የሳይንስ፡ (ሰነ፡ ፍጥረት)፡ ዕውቀት፡ ሞያ፡ ነው። በባህረ-አሳብ፡ (በቲዮሪ)፡ በኩል፡ ለወንጀለኛ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ በጠቅላላው፡ እና፡ ለሥነ፡ ሥርዓቱም፡ ጭምር፡ አንድ፡ የፍርድ፡ ሐረግ፡ ለማሰናዳት፡ ይህም፡ የፍርድ፡ ሐረግ፡ ጥፋት፡ መሠራቱን፡ እና፡ የተሠራውም፡ ወንጀል፡ ምን፡ ዓይነት፡ እንደሆነ፡ ክስ፡ በምን፡ ሊቀርብ፡ እንደሚችል፡ የጉዳይ፡ መስማት፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ እንዴት፡ መካሄድ፡ እንዳለበት፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቅጣቱን፡ በምን፡ ዓይነት፡ መንገድ፡ ሊወሰን፡ እንደሚችል፡ እና፡ የመጨረሻውን፡ ውሳኔ፡ በሚሰጥበት፡ ጊዜ፡ የሚመራባቸውን፡ ነገሮች፡ እንዲያሳይ፡ ለማድረግ፡ የማይቻልበት፡ ምክንያት፡ የለም ። ይህ፡ ሁሉ፡ ቢጨመር፡ ኖሮ፡ የፍርድ፡ ሐረግ፡ በጣም፡ የተወሳሰበ፡ ስለሚሆን፡ ማንም፡ ሰው፡ ሊጠቀምበት፡ አይፈልግም፡ ነበር ። የፍርድ፡ ሐረግ፡ በሚነደፍበት፡ ጊዜ፡ የመግለጫና፡ የቅደም፡ ተከተል፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ የሚያስፈልገው፡ ስለዚህ፡ ነው ።

ከዚህ፡ በላይ፡ በተሰጡት፡ ማስረጃዎች፡ መሠረት፡ የፍርድ፡ ሐረግ፡ ተግባር፡ ግልጽ፡ ሆኖ፡ መታየት፡ አለበት ። አሁን፡ የፍርድ፡ ሐረግ፡ ማድረግ፡ የማይችለው፡ ምን፡ እንደሆነ፡ አንድ፡ ማስጠንቀቂያ፡ መስጠት፡ አስፈላጊ፡ ነው ። የፍርድ፡ ሐረግ፡

ለ/ ቅጣትን፡ ስለሚያከብዱ፡ ምክንያቶች፡

በቁጥር፡ ፳፩፡ የተመለከቱት፡ ቅጣትን፡ የሚያከብዱ፡ ጠቅላላ፡ ምክንያቶች፡ ሊጠቀሱ፡ ይችላሉ ። በነሱ፡ መሠረት፡ ከፍተኛው፡ ቅጣት፡ ሊወሰን፡ ይችላል ።

ከረገ፡ ጿ፡ የሕግ፡ መጣስ፡ ሥራ፡ አረጋጋጭ፡ ደረጃ፡ (ቁጥር፡ ጽጌ-ጭ)፡

ተጠርጣሪው፡ የሚከሰሰው፡ ሆነ፡ ብሎ፡ በዕውቀት፡ በተሥራ፡ ጥፋት፡ ነው?

አዎን | የለም
ጥፋት፡ በደንብ፡ ተላላፊ፡ መቅጫ - ሕግ፡ ውስጥ፡ የተመለከተ፡ ነው?

የለም
በቸልተኝነት፡ የሚደረግ፡ ጥፋት፡ የሚያስቀጠው፡ የወንጀሉ፡ ተግባር፡ ሙሉ፡ በሙሉ፡ የተረጋገጠ፡ እንደሆነ፡ ነው፡ ማለት፡ የተከሰሰለው፡ ተግባር ባጥፈው፡ ምክንያት፡ ውጤት ያገኘ፡ ሲሆን፡ ነው፡ ቁጥር፡ ጽጌ =

አዎን | የለም
የደንብ፡ መተላለፍ፡ ጥፋቶች፡ የሚያስቀጠው፡ ሙሉ፡ በሙሉ፡ ሲረጋገጡ፡ ነው፡ ቁጥር፡ ጽጌጽ፡

የለም
ተጠርጣሪው፡ ጥፋቱን፡ ለመረጋገጥ፡ ሀሳብ፡ ነበረው?

አዎን | የለም
ተጠርጣሪው፡ በመሥራት፡ ወይም፡ ሆነ፡ ብሎ፡ ሳይሠራ፡ በመቅረት፡ ለጥፋቱ፡ ተግባር፡ እንዲረዳው፡ አንድ፡ ነገር፡ አድርጓል?

የለም
ተጠርጣሪው፡ አጥፊ፡ ነው፡ ሊባል፡ አይችልም፡

ይህ፡ ሥራ፡ በማያጠራጥር፡ ሁኔታ፡ በቀጥታ፡ ወንጀሉን፡ ለመረጋገጥ፡ ወደ፡ ታሰበበት፡ ግብ፡ ለመድረስ፡ የተሠራ፡ ነበር?

አዎን | የለም
ተከሳሹ፡ በአገልግሎት፡ ልልነት፡ ወይም፡ በአምልኮ፡ ምክንያት፡ ምንም፡ ቢሆን፡ ወንጀሉን፡ ለመረጋገጥ፡ በማያስችል፡ ነገሮች፡ ተጠቅሟል? (ለምሳሌ፡ ጥንቁላ፡)

የለም
የሕግ፡ መጣስን፡ ተግባር፡ ለማሰናገድ፡ ወይም፡ ለማድረግ፡ እንዲቻል፡ ማቀድ፡ የሚያስቀጠው፡ የሕግ፡ ተላላፊ፡ መቅጫ፡ ሕግ፡ ልዩ፡ ክፍል፡ በተለይ፡ ያስቀጣል፡ ሲል፡ ነው፡ ለምሳሌ፡ ቁጥሮች፡ ፪፻፳፱፡ ፺፻፳፯፡ ፺፻፳፫፡ እና፡ ቁጥር፡ ፳፯ =

አዎን | የለም
ተከሳሹ፡ ሊቀጣ፡ አይችልም፡ ቁጥር ጽጌ፡ ሁለተኛው፡ ፓራግራፍ፡

የለም
ተከሳሹ፡ የወንጀል፡ ተግባሩን፡ ባቆመበት፡ ጊዜ፡ ሥራውን፡ እስከ፡ መጨረሻ፡ ማለት፡ ምንም፡ ማድረግ፡ እስካለቀ፡ ድረስ፡ ተከታትሎ፡ ነበር?

አዎን | የለም
ተከሳሹ፡ በተጠቀመበት፡ መሣሪያ፡ (ለምሳሌ፡ ያልጎረሰ፡ ጠመንጃ)፡ ወይም፡ መብት፡ ነገር፡ እንደዛፍ፡ ግንድ፡ ያለ፡ ነገር፡ በመሆኑ፡ ምክንያት፡ ጥፋቱ፡ (ለምሳሌ፡ የመግደል፡ ወንጀል)፡ ምንም፡ ቢሆን፡ ሲረጋገጥ፡ የማይቻል፡ ነበር?

የለም
ተግባሩንም፡ ያቆመው፡ በራሱ፡ ፈቃድ፡ እና፡ በውጫ፡ አካባቢ፡ ሁኔታ፡ ወይም፡ ባለሥልጣን፡ ሳያቋርጡት፡ ነበር?

አዎን | የለም
ቁጥር፡ ጽጌ፡ ሊረጋገጥ፡ የማይቻል፡ ወንጀል፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ከረገገ፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ መሠረት፡ ቅጣቱን፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡

የለም
አጥፊው፡ በተከሰሰበት፡ ወንጀል፡ ለማስቀጠት፡ ውጤቱ፡ መገኘት፡ የሚያስፈልገው፡ ነው?

የለም
የወንጀል፡ ሥራውን፡ የተወጠ፡ ቤተሰብነት፡ ወ/ክፍ ባለ፡ የሕሊና፡ ስሜት፡ ነው?

አዎን | የለም
የወንጀሉ፡ ሥራ፡ ውጤት፡ አግኝቷል?

የለም
ወንጀሉን፡ ሙሉ፡ በሙሉ፡ በመረጋገጥ፡ ሊከሰስ፡ ይገባል፡

የለም
ቁጥር፡ ጽጌ (፩)፡ ስለመተው፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ በሕግ፡ በተፈቀደው፡ መሠረት፡ ወይም፡ እንደነገሩ፡ ሁኔታ፡ እንደሙሰሎ፡ ቅጣቱን፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ መሠረት፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡ ቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ ይፈቅዳል፡

አዎን | የለም
ውጤት፡ ያገኘውም፡ በአጥፊው፡ ምክንያት፡ ነበር?

የለም
ተከሳሹ፡ በራሱ፡ ፈቃድ፡ በመንሳሳት፡ የወንጀሉ፡ ተግባር፡ ውጤት፡ እንዳይደርስ፡ ዕርዳታ፡ አድርጓል?

የለም
ተከሳሹ፡ ወንጀል፡ ምንም፡ ቢሆን፡ ሊረጋገጥ፡ በማይችልበት፡ መሣሪያ፡ ተጠቅሟል፡ ወይስ፡ የጥከረው፡ ምንም፡ ቢሆን፡ ሊረጋገጥ፡ በማይቻል፡ ነገር፡ ላይ፡ ነው?

አዎን | የለም
ሙሉ፡ በሙሉ፡ በተረጋገጠው፡ ወንጀል፡ ሊከሰስ፡ ይችላል፡

የለም
ስለመጥከር፡ ቁጥር፡ ጽጌ = ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቅጣቱን፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡

አዎን
ስለመጠጠር፡ የተሰጠው፡ ቁጥር፡ ጽጌ (፪)፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ መሠረት፡ ቅጣቱን፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡

አዎን
ቁጥር፡ ጽጌ ሊረጋገጥ፡ የማይችል፡ ወንጀል፡ የሚለው፡ ሊጠቀስ፡ ይቻላል፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቅጣቱን፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡

የለም
ስለመጥከር፡ ቁጥር፡ ጽጌ፡ ፍርድ፡ ቤቱ፡ ቅጣቱን፡ በቁጥር፡ ፪፻፳፮፡ ሊያቃልል፡ ይችላል፡

ከሕግ ፡ ዐዋቂው ፡ ተግባር ፡ ውስጥ ፡ በዘልማድ ፡ የሚሰራው ፡ ክፍል ፡ እንጂ ፡ የጠለቀ
 አስተሳሰብ ፡ የሚጠይቀውን ፡ ክፍል ፡ ለመፈጸም ፡ አይችልም ። የፍርድ ፡ ሐረግ ፡ የሚ
 ጠቅመው ፡ በተገልጋዩ ፡ መመለስ ፡ ስለሚገባቸው ፡ ጥያቄዎች ፡ ትርጉም ፡ ማንኛ
 ውም ፡ ዓይነት ፡ ክርክር ፡ ያልተነሳ ፡ እንደ ፡ ሆነ ፡ ብቻ ፡ ነው ። ለምሳሌ ፡ ከቁጥር ፡
 ፪፻፮ ፡ እስከ ፡ ፪፻፲፫ ፡ ስለተመለከቱት ፡ መልካም ፡ በሆነው ፡ ጠባይ ፡ ላይ ፡ ስለሚሰሩ ፡
 ወንጀሎች ፡ የፍርድ ፡ ሐረግ ፡ ለመንደፍ ፡ ይቻላል ። በልዩ ፡ ልዩ ፡ የሐረግ ፡ ክፍሎች
 ጥም ፡ ተግባሩ ፡ “የፍርድ ፡ ነገር” ነው ፡ ወይስ ፡ “የጥበብ ፡ የድርሰት ፡ የጠራ ፡ ጠባይ”
 ያለው ፡ ሥራ ፡ ነው ፡ የሚሉ ፡ ጥያቄዎች ፡ ይነሳሉ ። ማንኛውም ፡ የፍርድ ፡ ሐረግ ፡
 ወይም ፡ በዘልማድ ፡ እንዲሠራበት ፡ የተዘጋጀ ፡ ሥነ ፡ ሥርዓት ፡ ከዚህ ፡ በላይ ፡ የተመ
 ለከቱትን ፡ ጥያቄዎች ፡ በጣም ፡ ግልጽ ፡ የሆኑ ፡ ጉዳዮች ፡ በቀረቡበት ፡ ጊዜ ፡ ካልሆነ ፡
 በቀር ፡ ሊመልስ ፡ አይችልም ። ተገልጋዩ ፡ አንድ ፡ በግልጽ ፡ የሰው ፡ አካል ፡ ክፍሎች ፡
 የተመለከቱበት ፡ የሕክምና ፡ ትምህርት ፡ መማሪያ ፡ መጽሐፍ ፡ የጎፍረት ፡ ነገር ፡ አለ
 መሆኑንና ፡ አንድ ፡ የግብረ ፡ ሥጋን ፡ ጉዳይ ፡ አጸያፊ ፡ አኳኋን ፡ የሚገልጽ ፡ ጽሑፍ ፡
 የጎፍረት ፡ ነገር ፡ መሆኑን ፡ ሊወስን ፡ ይችላል ። ስለ ፡ ሌዲ ፡ ቻተርሊ ፡ የተደረሰ
 ውን ፡ ልብ—ወለድ ፡ መጽሐፍ ፡ የሚመስል ፡ ጉዳይ ፡ ከአጋጠማቸው ፡ ፍርድ ፡ ቤቶች ፡
 አግባብ ፡ በአላቸው ፡ የውጪ ፡ ደንቦችና ፡ ፖሊሲን ፡ በሚመለከት ፡ የሕግ ፡ አተ
 ናትን ፡ ዘይ ፡ እየተመሩ ፡ ሕጋዊ ፡ ክርክር ፡ ማፍለቅ ፡ አለባቸው ። የፍርድ ፡ ሐረግ ፡
 የሚሠራው ፡ የዕለታዊውንና ፡ አስልጅውን ፡ የሕግ ፡ ዐዋቂ ፡ ተግባር ፡ ብቻ ፡ ነው ።

ሆኖም ፡ አጥጋቢ ፡ የሕግ ፡ አስተዳደር ፡ ይህ ፡ አስልጅ ፡ የሆነው ፡ የሕግ ፡ ዐዋቂ
 ተግባር ፡ ክፍል ፡ በደንብ ፡ እንዲከናወን ፡ ይጠይቃል ። ጭብጦቹ ፡ በትክክልና ፡ በፍ
 ጥነት ፡ ተለይተው ፡ መታወቅ ፡ አለባቸው ። ይህም ፡ ጠቃሚ ፡ መረጃዎችንና ፡ ክርክር
 ጥን ፡ ፍሬያማ ፡ ሥራ ፡ ላይ ፡ ለማዋል ፡ ይጠቅማል ። ተገቢዎቹን ፡ የሕግ ፡ ቁጥሮች ፡
 ፈልጎ ፡ ማግኘትና ፡ አግባባቸውንና ፡ ግንኙነታቸውን ፡ ማወቅ ፡ በጣም ፡ አስፈላጊ ፡
 የሆነ ፡ የመጀመሪያ ፡ እርምጃ ፡ ነው ። እንደ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ባለ ፡ በትምህርት ፡ ቤት ፡ የሚ
 ሰጥ ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ ባልተስፋፋበት ፡ አገር ፡ ይህ ፡ የመጀመሪያው ፡ እርምጃ ፡
 እንኳን ፡ በጣም ፡ አስቸጋሪና ፡ አድካሚ ፡ ሥራ ፡ ነው ። ከዚህ ፡ በላይ ፡ እንደተገለ
 ጸው ፡ ለዚህ ፡ ለመጀመሪያው ፡ እርምጃ ፡ አወሳሰድ ፡ ቀላል ፡ ዘይ ፡ በማቅረብ ፡ የፍ
 ርድ ፡ ሐረግ ፡ ሳይረዳ ፡ አይቀርም ።

የማስወረድን ፡ ወንጀል ፡ ከሕዝብ ፡ ምርጫ ፡ ወንጀል ፡ ለመለየት ፡ የሕግ ፡ ትም
 ሕርት ፡ አያስፈልግም ። ስለዚህ ፡ በጥሩ ፡ ሁኔታ ፡ የተዘጋጁ ፡ መሠረታዊውያን ፡ የፍ
 ርድ ፡ ሐረጎች ፡ ከተሰጡአቸው ፡ በአውራጃው ፡ የሚገኙት ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ የሌ
 ላቸው ፡ የሕግ ፡ አስተዳደር ፡ የሚመለከታቸው ፡ ባለሥልጣናት ፡ ሥራቸውን ፡ በአ
 ጥጋቢ ፡ ሁኔታ ፡ ለማከናወን ፡ ይችላሉ ። በተጨማሪም ፡ የሕግ ፡ ትምህርት ፡ የአላ
 ቸው ፡ ሰዎች ፡ ከዕለት ፡ ወደዕለት ፡ በዘልማድ ፡ ከሚሠራው ፡ ተግባር ፡ ነጻ ፡ ሆነው ፡
 አሳብ ፡ ማፍለቅን ፡ የሚጠይቀውን ፡ እና ፡ በይበልጥ ፡ አስፈላጊ ፡ የሆነውን ፡ ተግባር ፡
 ለማከናወን ፡ ይችላሉ ።